Kiertokaaren vastaus sekajätteen kuljetusjärjestelmää koskevaan kyselyyn

Tiivistelmä

Osio 1 – Suunnitelma sekajätteen kuljetuksen kilpailutuksen toteuttamisesta

Kilpailutuksen aikataulu ja ehdot
Päätös sekajätteen kuljetusjärjestelmästä on tarkoitus tehdä loppuvuodesta 2026. Mikäli päätös on siirtyä kunnan järjestämään sekajätteen kuljetukseen (malli, jossa kunta tai kuntayhtiö kilpailuttaa kuljetukset keskitetysti) muutokseen varaudutaan hallitulla siirtymäajalla, jonka pituudesta päättää jätehuoltoviranomainen. Kilpailutukset ja urakoitsijoita koskevat hankintapäätökset tehdään vähintään vuotta ennen urakoiden alkamista. Tämä aikataulu antaa kuljetusyrityksille riittävästi aikaa varautua muutokseen kaluston ja henkilöstön osalta. Aikataulutus tukee muutoksen ennakoitavaa ja suunnitelmallista toteuttamista. Kilpailutus toteutetaan voimassa olevan hankintalainsäädännön mukaisesti ja valtakunnallisesti käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti.

Urakka-alueet, urakoiden kesto ja aloituksen porrastaminen
Sekajätteen kuljetus järjestetään urakoina (kilpailutettuina kuljetuskokonaisuuksina), jotka muodostetaan keräyskohteiden sijainnin ja tyhjennysmäärien perusteella. Urakka-alue tarkoittaa aluetta, jolla urakoitsija vastaa kuljetuksista sopimuskauden ajan. Urakat voidaan käynnistää joko samanaikaisesti koko alueella tai vaihtoehtoisesti vaiheittain alue kerrallaan, mikä mahdollistaa joustavan etenemisen. Aloitusmalli määritellään viranomaisen linjausten ja hankintaa valmistelevissa markkinavuoropuheluissa saadun palautteen perusteella. Ensimmäisellä kilpailutuskierroksella urakoiden sopimuskaudet vaihtelevat 5–7 vuoden välillä. Jatkossa vähintään viiden vuoden sopimuskausi tukee pitkäjänteistä toimintaa.

Bio- ja pakkausjätteiden kuljetusten yhdistäminen sekajätteen kuljetusurakoihin
Sekajätteen kuljetuksen toteuttamistapaa valmisteltaessa tarkastellaan vaihtoehtoisia malleja, jotka perustuvat olemassa oleviin bio- ja pakkausjätteiden kuljetusurakoihin sekä niiden aikatauluihin.

Kolme vaihtoehtoa toteuttamistavalle:

1. Toteutetaan sekajätteen kuljetus siten, että se kilpailutetaan samoilla tai lähes samoilla aluerajauksilla kuin bio- ja pakkausjätteiden kuljetukset. Tässä mallissa bio- ja pakkausjätteiden kuljetukset liitetään mukaan sekajätteen urakoihin sitä mukaa, kun alueen nykyiset bio- ja pakkausjäteurakat päättyvät, mutta sekajätteen keräys voi alkaa kaikilla alueilla samanaikaisesti. Tämä mahdollistaa kuljetusten yhdistämisen ja yhteisen reittisuunnittelun hyödyntämisen.
2. Sekajätteen kuljetukset toteutetaan vaiheittain siten, että urakat käynnistyvät bio- ja pakkausjäteurakoiden päättyessä alueittain. Tässä mallissa siirtymä etenee porrastetusti nykyisten sopimuskausien mukaisesti, eikä sekajätteen kuljetus ala koko alueella samanaikaisesti. Vaiheittainen toteutus mahdollistaa olemassa olevien sopimusten huomioimisen, mutta ei tuo kaikkia kuljetusten yhdistämisestä saatavia hyötyjä käyttöön heti koko alueella.

3. Pidetään sekajätteen kuljetus erillään bio- ja pakkausjätteiden kuljetuksista ja kilpailutetaan sekajäte omana urakkakokonaisuutenaan. Tällöin urakoita on tarjolla enemmän, mutta samalla kuljetusten yhdistämisestä saatavat hyödyt, kuten reittisuunnittelun täysi potentiaali, jäävät osittain hyödyntämättä.

Valittava toteutusmalli määritellään kilpailutuksen valmistelussa viranomaisen linjausten sekä markkinavuoropuheluissa saadun palautteen perusteella. Ratkaisussa huomioidaan kuljetusjärjestelmän toiminnallisuus, hallittavuus ja kustannustehokkuus.

Kuljetusreittien optimointi
Kuljetusreitit suunnitellaan ja optimoidaan toiminnanohjausjärjestelmän avulla (järjestelmä, joka yhdistää keräyskohteet, tyhjennysvälit ja reittisuunnittelun). Kunnan järjestämässä kuljetusmallissa koko alueen kuljetuksia voidaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena, mikä mahdollistaa ajokilometrien merkittävän vähentämisen. Reittisuunnittelussa huomioidaan kohteiden sijainti, tyhjennystarpeet ja eri jätejakeiden yhdistämismahdollisuudet.

Päällekkäistä ajoa syntyy väistämättä nykyisessä mallissa, jossa useat kuljetusyritykset toimivat samalla alueella ilman yhden vastuutahon kokonaiskoordinointia. Sen sijaan kunnan järjestämässä mallissa tätä voidaan vähentää koko alueen yhteisen suunnittelun avulla. Reittejä tarkennetaan urakoiden käynnistyttyä käytännön kokemusten perusteella.

Kuljetusyritysten osallistaminen
Kuljetusyritykset osallistetaan kilpailutuksen valmisteluun markkinavuoropuheluissa (ennakkokeskustelut kuljetusyritysten kanssa ennen kilpailutuksen avaamista). Markkinavuoropuheluja järjestetään vähintään vuoden ajan, jotta yrityksillä on riittävästi aikaa perehtyä tulevaan kokonaisuuteen ja esittää näkemyksiään. Vuoropuheluissa käsitellään esimerkiksi urakka-alueiden mitoitusta, aikatauluja ja kalustovaatimuksia. Urakka-alueet mitoitetaan siten, että kaikenkokoiset kuljetusyritykset voivat osallistua kilpailutuksiin.

Miten olemassa olevat keräysvälineet (jäteastiat) siirtyisivät Kiertokaaren hallintaan?
Nykyiset käyttökelpoiset keräysvälineet (pyörälliset jäteastiat, ei koske syväkeräyssäiliöitä) pyritään lähtökohtaisesti käyttämään kiinteistöillä niiden elinkaaren loppuun asti. Kiertokaari hankkii uudet jäteastiat silloin, kun niitä uusitaan tai tarvitaan lisää, eikä kiinteistöjen tarvitse huolehtia jäteastioiden hankinnasta. Vuokralla olevien tai kuljetusyritysten omistamien jäteastioiden osalta omistukseen ja vastuun siirtymiseen Kiertokaarelle liittyvät hankintajärjestelyt määritellään erikseen yrityskohtaisissa neuvotteluissa ja toteutetaan hallitusti siirtymäaikana. Tavoitteena on, että astiat ja jäteastioissa tapahtuvat muutokset eivät häiritse tyhjennyspalvelun jatkuvuutta. Syväkeräyssäiliöt ovat taloyhtiöiden omaisuutta.

Miten jäteastioiden pesu kilpailutettaisiin?
Jäteastioiden pesut voidaan järjestää osana sekajätteen kuljetusurakoita, jolloin vastuu pesuista on samalla toimijalla kuin tyhjennyksistä. Vaihtoehtoisesti pesut voidaan kilpailuttaa erillisinä urakoina, mikä mahdollistaa pesupalveluihin erikoistuneiden toimijoiden osallistumisen. Molemmat mallit ovat mahdollisia kunnan järjestämässä kuljetusjärjestelmässä. Valittava ratkaisu määritellään kilpailutuksen valmisteluvaiheessa. Tavoitteena on toimiva, kustannustehokas ja selkeä pesukäytäntö.

Osio 2 – Kysely

1. Kuinka paljon asumisen sekajätettä toimitettiin Kiertokaarelle vuosina 2024–2025? Tiedot pyydetään toimittamaan yrityksittäin (kuljetusyritykset) ja mahdollisuuksien mukaan kunnittain.
Asumisen sekajätteen määrät vuosilta 2024–2025 on koottu Kiertokaaren vastaanottotietojen perusteella kuljetusyrityksittäin. Kunnittaisia tietoja ei ole saatavilla, koska sekajätteen kuljetus perustuu kiinteistönhaltijan ja kuljetusyrityksen välisiin sopimuksiin, eikä kuljetusyrityksillä ole velvollisuutta raportoida tietoja kunnittain Kiertokaarelle. Poikkeuksena on Pudasjärvi, jossa sekajätteen kuljetus on kunnan järjestämää ja josta tiedot ovat tarkkoja ja kattavia. Tämä osoittaa, että kunnan järjestämässä mallissa tiedon saatavuus ja läpinäkyvyys ovat selvästi paremmat. Sekajätteen määrät on esitetty taulukossa sivulla 12.

2. Kuinka monta henkilöä asumisen jätehuollon palveluiden tuottaminen työllistää yhtiössänne tällä hetkellä Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella?

- **Jätteenkäsittelyssä (hlö)**
- **Hallinnossa (hlö)**
- **Asiakaspalvelussa (hlö)**

Lakisääteiseen asumisen jätehuollon järjestämiseen sisältyvät muun muassa: asumisessa syntyvän jätteen vastaanotto- ja käsittelypalvelut, kunnan vastuulle kuuluvat bio- ja pakkausjätekuljetukset, näihin liittyvä asiakaspalvelu sekä jäteneuvonta ja -viestintä sekä jäteasematoiminnot. Asumisen jätehuollon järjestäminen Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella työllistää Kiertokaarella noin 55 henkilöä (keskimäärin vuonna 2026): jätteenkäsittelyssä 41–44, hallinnossa 6–9 ja asiakaspalvelussa 3–4 henkilöä.

Henkilöstö työskentelee muun muassa jäteneuvonnassa, logistiikan suunnittelussa, asiakaspalvelussa, hallinnollisissa tehtävissä sekä Ruskon jätekeskuksessa, jossa tehtäviin kuuluu kahdessa työvuorossa muun muassa jätteiden vastaanotto, käsittelyyn ohjaus ja alueen operatiivinen toiminta. Lisäksi henkilöstöä työskentelee myös lakisääteisessä poistotekstiilin lajittelussa. Hailuodon, Iin, Kempeleen ja Lumijoen jäteasemien asiakaspalvelu tuotetaan aliurakointina.

Tarkkaa henkilöstömäärää vain näille kunnille ei ole mahdollista erottaa, koska Kiertokaaren lakisääteiset palvelut kattavat koko toimialueen. Nykyinen organisaatiorakenne mahdollistaa asumisen jätehuollon laajentamisen myös sekajätteen kuljetuksen osalta.

3. Jos siirryttäisiin kunnan järjestämään sekajätteen kuljetukseen, millaisiksi arvioitte vaikutukset yhtiönne työllisten määrään (henkilö/prosentuaalinen muutos)? Mihin arvionne perustuu?
Siirtyminen kunnan järjestämään sekajätteen kuljetukseen vaikuttaisi Kiertokaaren henkilöstömäärään vain maltillisesti. Bio- ja pakkausjätteiden kuljetusten myötä yhtiöllä on jo toimiva logistiikka- ja asiakaspalveluorganisaatio, joka hallinnoi laajoja kuljetuskokonaisuuksia. Sekajätteen kuljetusjärjestelmämuutos edellyttäisi arviolta kolmen henkilön pysyvää lisäystä logistiikkatiimiin sekä muutosvaiheessa noin vuoden ajaksi kolme määräaikaista työntekijää. Kuljetuspalvelut hankitaan edelleen kilpailutuksella yksityisiltä urakoitsijoilta, eikä Kiertokaari hanki omaa kuljetuskalustoa. Arvio perustuu Kiertokaaren pitkäaikaisiin kokemuksiin kunnan järjestämistä jätekuljetuksista.

4. Onko alueella käytetty paikkaavaa jätteenkeräysjärjestelmää? Jos on, millä alueilla ja miksi?
Alueella ei ole käytetty paikkaavaa jätteenkeräysjärjestelmää (kunnan erikseen järjestämä kuljetus tilanteissa, joissa markkinaehtoinen palvelu ei toimi). Joillakin reuna-alueilla (esimerkiksi Ylikiimingin Ylivuotto ja Alavuotto) kuljetuspalveluiden saatavuus ja hinnoittelu ovat olleet haasteellisia, mutta tästä huolimatta erillistä paikkaavaa järjestelmää ei ole otettu käyttöön. Nykyisessä mallissa yksityiset kuljetusyritykset toimivat markkinaehtoisesti, eikä nykyinen järjestelmä velvoita tarjoamaan palvelua kaikille alueille yhdenmukaisin ehdoin. Tämä on johtanut epätasaiseen palvelutasoon ja hinnoitteluun. Kunnan järjestämä sekajätteen kuljetus poistaisi tarpeen erillisille paikkaaville ratkaisuille.

5. Onko kuljetusjärjestelmällä vaikutusta jätteiden käsittelyyn ja etusijajärjestyksen toteutumiseen? Onko kuljetusjärjestelmällä arvionne mukaan vaikutusta jätteiden käsittelyyn ja etusijajärjestyksen toteutumiseen? Jos on, millaisia vaikutuksia?
Kuljetusjärjestelmällä on merkittävä vaikutus jätteiden käsittelyyn ja etusijajärjestyksen (jätelain mukainen järjestys: jätteen vähentäminen, uudelleenkäyttö, kierrätys, energiahyödyntäminen, loppusijoitus) toteutumiseen. Kunnan järjestämässä sekajätteen kuljetuksessa koko asumisen jätehuollon kokonaisuus on yhden toimijan hallinnassa, mikä mahdollistaa jätevirtojen ohjaamisen ja seurannan. Tämä tukee erilliskeräyksen kehittämistä ja siten etusijajärjestystä. Lajitteluun kannustavan jätetaksan täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää, että myös sekajätteen kuljetus kuuluu kunnan järjestämisvastuulle, jolloin hinnoittelun ohjausvaikutus kohdistuu suoraan koko palveluketjuun.

6. Millaista yhteistyötä teette eri jätehuollon toimijoiden kanssa? Vaikuttaako jätteenkuljetusjärjestelmä yhteistyöhön kuntien, yritysten ja viranomaisten kanssa? Jos vaikuttaa, miten?
Kiertokaari tekee jatkuvasti yhteistyötä esimerkiksi jätteenkuljetusyritysten, jätteenkäsittelylaitosten ja tuottajayhteisöjen kanssa. Nykyisessä järjestelmässä vastuut jakautuvat useille toimijoille, mikä tekee kokonaisuuden yhteensovittamisesta haastavaa. Tämä vaikeuttaa vastuunjakoa ja kokonaisuuden hallintaa erityisesti taloyhtiöiden ja viranomaisten näkökulmasta. Kunnan järjestämässä sekajätteen kuljetuksessa kilpailutus, asiakaspalvelu, neuvonta ja tiedonkeruu ovat yhden toimijan vastuulla. Tämä selkeyttää yhteistyörakenteita, parantaa tiedonkulkua ja helpottaa viranomaisohjausta.

7. Millaisia suunnitelmia yhtiöllänne on jätehuollon kehittämiseksi? Vaikuttaako jätteenkuljetusjärjestelmä suunnitelmiin? Jos vaikuttaa, miten?
Kiertokaaren keskeinen tavoite on asumisen jätehuollon kokonaisuuden kehittäminen asukaslähtöisesti. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi erilliskeräyksen laajentaminen sekä uusien, asukkaille helppokäyttöisten keräysmallien käyttöönotto. Käytännön esimerkkejä kehitettävistä ratkaisuista ovat monilokerokeräys, jossa useita jätejakeita kerätään samalla ajokerralla, kimppa- ja korttelikeräykset, jossa useampi kiinteistö käyttää yhteisiä keräyspisteitä, sekä punnitsevan jäteauton hyödyntäminen, joka mahdollistaa jätemäärien tarkemman seurannan ja hinnoittelun ohjaamisen.

Kuljetusjärjestelmällä on ratkaiseva vaikutus siihen, missä laajuudessa näitä ratkaisuja voidaan ottaa käyttöön. Kunnan järjestämässä sekajätteen kuljetuksessa kuljetus, reittisuunnittelu ja tiedonhallinta ovat yhden kokonaisuuden hallinnassa.

8. Miten arvioitte yhtiönne jätehuoltopalveluiden muuttuvan, jos sekajätteen kuljetusjärjestelmä muuttuu kunnan järjestämäksi Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella?
Kunnan järjestämä sekajätteen kuljetus tehostaa asumisen jätehuollon palvelukokonaisuutta. Asiakkaan näkökulmasta asiointi yksinkertaistuu, kun jätehuoltoa koskevat palvelut, neuvonta ja laskutus ovat yhden toimijan vastuulla. Hinnoittelu on läpinäkyvää ja palveluja voidaan kehittää yhdenmukaisesti. Digitaaliset asiointipalvelut tukevat asiakkaan mahdollisuutta seurata ja hallita omia jätehuoltopalvelujaan. Kokonaisuus ohjaa tehokkaammin lajitteluun ja jätteen määrän vähentämiseen.

9. Miten yhtiönne on varautunut poikkeus- ja häiriötilanteisiin? Kuvaile lyhyesti esimerkiksi varautumistoimenpiteet, käytettävissä oleva kalusto ja henkilöstöjärjestelyt.
Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on koko aluetta koskeva varautumissuunnitelma poikkeus- ja häiriötilanteita varten. Kiertokaari on mukana valtakunnallisessa, Huoltovarmuuskeskuksen alaisessa Jätehuoltopoolissa (jätehuollon huoltovarmuutta koordinoiva yhteistyöelin), mikä tukee toiminnan jatkuvuutta poikkeusoloissa. Häiriötilanteissa kalustoa ja henkilöstöresursseja voidaan siirtää alueiden välillä ja kriittiset kohteet priorisoida keskitetysti. Tämä parantaa jätehuollon toimintavarmuutta verrattuna hajautettuun kuljetusmalliin.

Toimintavarmuutta parantavat erityisesti:

1. keskitetty kokonaiskoordinointi, jossa jätehuollon tilannekuva on yhden toimijan hallinnassa,
2. mahdollisuus siirtää kalustoa ja henkilöstöresursseja alueiden välillä häiriötilanteissa,
3. kriittisten kohteiden kuten terveydenhuollon sekä asumisen seka- ja biojätekuljetusten priorisointi yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti sekä
4. ennalta sovitut yhteistyö- ja varautumiskäytännöt kuljetusurakoitsijoiden kanssa.
   Näiden tekijöiden yhteisvaikutus parantaa jätehuollon toimintavarmuutta verrattuna malliin, jossa kuljetukset ovat useiden toisistaan riippumattomien toimijoiden vastuulla.

10. Muut avoimet kommentit sekajätteen kuljetusjärjestelmään liittyen
Kunnan järjestämä sekajätteen kuljetus mahdollistaa jätehuollon kokonaisvaltaisen, innovatiivisen ja pitkäjänteisen kehittämisen. Se tukee kiertotalouden tavoitteita ja ilmastotyötä alueen kunnissa. Palvelujen kattavuus ja tasapuolisuus asukkaille paranevat koko alueella, ja asiakkaat hyötyvät selvästi siitä, että jätehuoltopalvelut on helppo hoitaa yhden tahon kanssa. Kunnan järjestämä kuljetusjärjestelmä tuo ennakoitavuutta sekä viranomaisille että kuljetusyrityksille. Kokonaisuus on selkeämmin hallittavissa ja valvottavissa kuin nykyinen hajautettu malli. Yhden toimijan kuljetusmallissa myös jätteenkuljettajien työturvallisuutta saadaan parannettua keskitetysti.

Vastaukset kysymyksiin

Osio 1 – Suunnitelma kilpailutuksen toteuttamisesta
Pyydämme toimittamaan alustavan suunnitelman siitä, miten Kiertokaari toteuttaisi kunnan järjestämän sekajätteen kuljetuksen kilpailutuksen ja järjestämisen. Suunnitelmassa pyydetään esittämään ainakin seuraavat asiat:
- Kilpailutuksen aikataulu ja ehdot.
    - Lisätietoa: Päätös kuljetusjärjestelmästä on tarkoitus tehdä loppuvuodesta 2026. Mahdollinen siirtymäaika kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen on 3 vuotta.
- Urakka-alueet, urakoiden kesto ja urakoiden aloituksen porrastaminen.
- Bio- ja pakkausjätteiden kilpailutuksen yhdistäminen sekajätteen urakoihin.
- Kuljetusreittien optimointi.
- Miten kuljetusyritykset osallistetaan kilpailutukseen?
- Miten olemassaolevat keräysvälineet (jäteastiat) siirtyisivät Kiertokaaren hallintaan?
- Miten jäteastioiden pesu kilpailutettaisiin?

Osio 1 - Suunnitelma sekajätteen kilpailutuksen toteuttamisesta

Seuraavassa on kuvattu kilpailutusprosessi kokonaisuudessaan tämänhetkisen tiedon pohjalta. Viranomaisen ja sidosryhmien kanssa käytävien keskustelujen perusteella suunnitelman yksityiskohdat ja näkemykset voivat tarkentua ja muuttua valmistelun edetessä. Urakka-alueita ei voida määrittää lopullisesti ennen kuin käytettävissä on sekajätteen kuljetuksia koskevat rekisteritiedot.

Kilpailutuksen suunnittelu

Mikäli Oulun seudullinen jätehuoltoviranomainen päättää siirtyä kunnan järjestämään sekajätteen kuljetukseen, Kiertokaari Oy aloittaa hankinnan valmistelun välittömästi päätöksen jälkeen. Kiertokaari kerää tarvittavaa tietoa kilpailutusta varten markkinavuoropuheluilla, joista ensimmäinen pidettäisiin keväällä 2027. Lisäksi viranomaiselta saatavat, jätekuljetusyritysten raportoimat tyhjennystiedot toimivat tietolähteenä kilpailutukselle ja urakka-alueiden luonnille. Urakoiden toteutusta ohjaa Kiertokaaren urakkaohjelma. Urakkaohjelma on jo käytössä bio- ja pakkausjätteiden kuljetuksessa.

Kilpailutukset ja hankintapäätökset urakoitsijoista tehdään vähintään vuosi ennen urakan alkua, jotta urakoitsijoilla on mahdollisuus hankkia kalustoa sekä rekrytoida tarvittava henkilökunta. Tarkoituksena on liittää sekajätteen kuljetus bio- ja pakkausjätekuljetuksiin, jotta jätekuljetuksista syntyvien päästöjen määrää voidaan vähentää maksimaalisesti. Markkinavuoropuheluiden ja viranomaisen näkemyksen pohjalta urakoiden aloitusmalliin ja aikatauluun voidaan tehdä muutoksia. Lisäksi kilpailutuksessa huomioidaan, että yksi kuljetusyritys ei voi voittaa kilpailutuskokonaisuuden kaikkia urakoita. Näin varmistetaan, että alueella on elinvoimainen yrityskanta. Samalla hallitaan riskejä, joita voi syntyä esimerkiksi poikkeusoloissa, mikäli alueella toimii vain yksi urakoitsija.

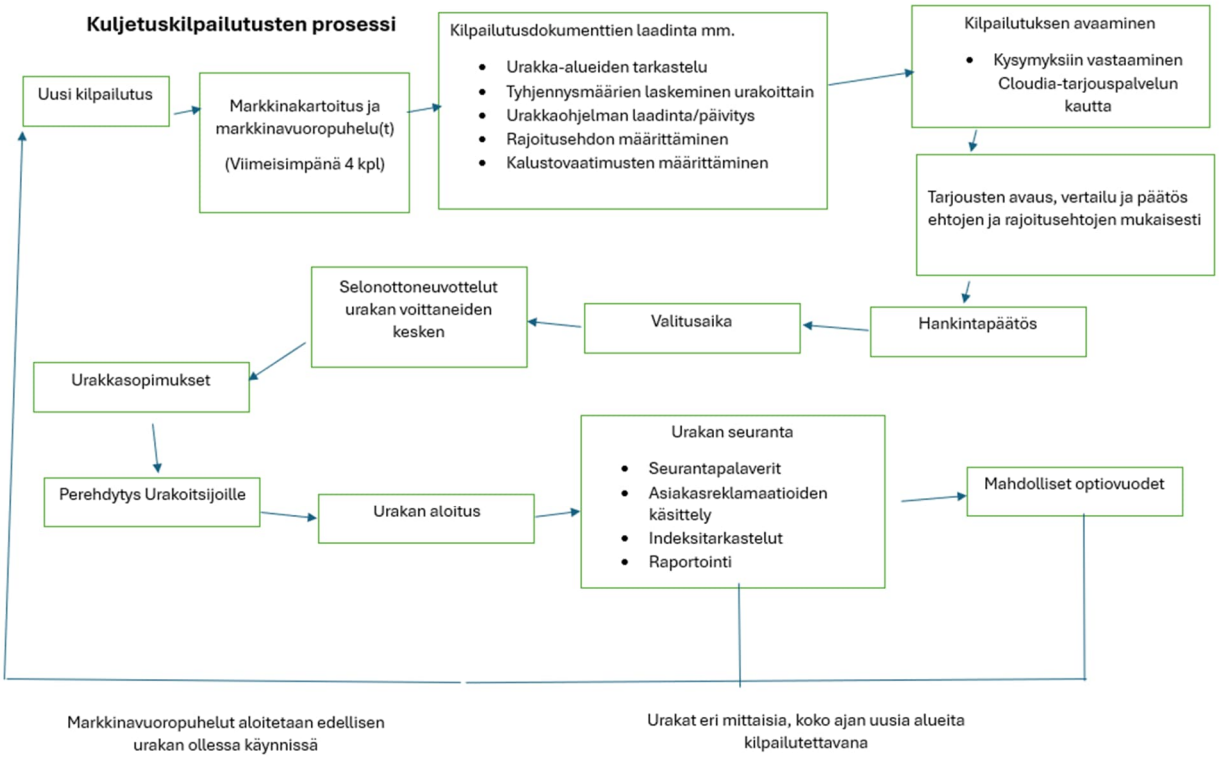

Kuva 1. Kuljetuskilpailutusten prosessikaavio.

Kuljetusten kilpailuttaminen

Sekajätteen kuljetuksen toteuttamistapaa valmisteltaessa tarkastellaan vaihtoehtoisia malleja, jotka perustuvat olemassa oleviin bio- ja pakkausjätteiden kuljetusurakoihin sekä niiden aikatauluihin.

Kolme vaihtoehtoa toteuttamistavalle:

1. Toteutetaan sekajätteen kuljetus siten, että se kilpailutetaan samoilla tai lähes samoilla aluerajauksilla kuin bio- ja pakkausjätteiden kuljetukset. Tässä mallissa bio- ja pakkausjätteiden kuljetukset liitetään mukaan sekajätteen urakoihin sitä mukaa, kun alueen nykyiset bio- ja pakkausjäteurakat päättyvät, mutta sekajätteen keräys voi alkaa kaikilla alueilla samanaikaisesti. Tämä mahdollistaa kuljetusten yhdistämisen ja yhteisen reittisuunnittelun hyödyntämisen.
2. Sekajätteen kuljetukset toteutetaan vaiheittain siten, että urakat käynnistyvät bio- ja pakkausjäteurakoiden päättyessä alueittain. Tässä mallissa siirtymä etenee porrastetusti nykyisten sopimuskausien mukaisesti, eikä sekajätteen kuljetus ala koko alueella samanaikaisesti. Vaiheittainen toteutus mahdollistaa olemassa olevien sopimusten huomioimisen, mutta ei tuo kaikkia kuljetusten yhdistämisestä saatavia hyötyjä käyttöön heti koko alueella. Mikäli sekajätteen kuljetusurakat päätetään aloittaa vaiheittain, urakat voidaan kilpailuttaa alkamaan nykyisten bio- ja pakkausjäteurakoiden jälkeen, jotka on porrastettu loppumaan vuosina 2030–2033.
3. Pidetään sekajätteen kuljetus erillään bio- ja pakkausjätteiden kuljetuksista ja kilpailutetaan sekajäte omana urakkakokonaisuutenaan. Tällöin urakoita on tarjolla enemmän, mutta samalla kuljetusten yhdistämisestä saatavat hyödyt, kuten reittisuunnittelun täysi potentiaali, jäävät osittain hyödyntämättä.

Valittava toteutusmalli määritellään kilpailutuksen valmistelussa viranomaisen linjausten sekä markkinavuoropuheluissa saadun palautteen perusteella. Ratkaisussa huomioidaan kuljetusjärjestelmän toiminnallisuus, hallittavuus ja kustannustehokkuus.

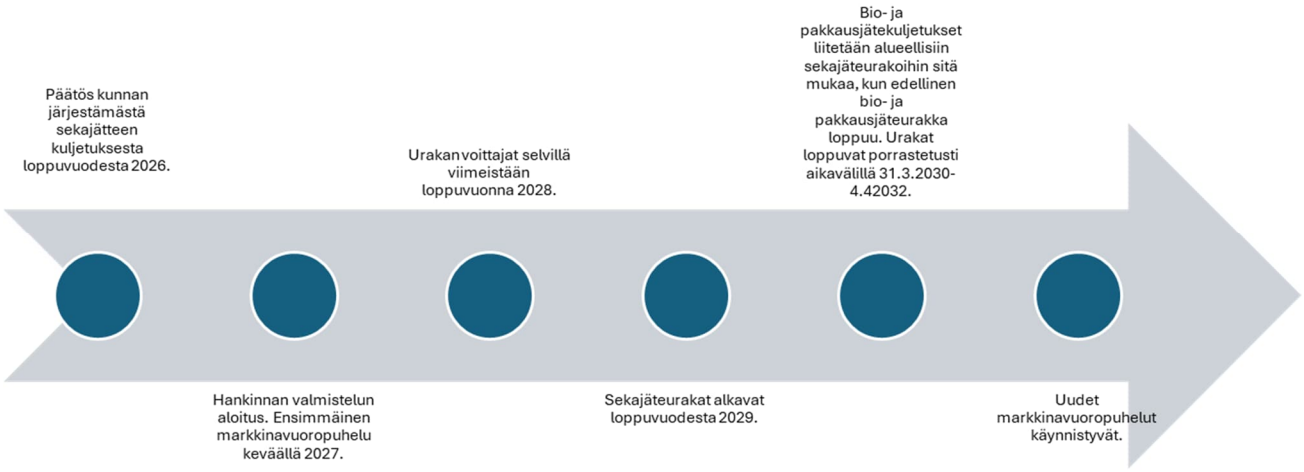

Kuva 2: Alustava aikataulu sekajätteen kuljetuksen aloituksesta, mikäli päätös tehdään vuoden 2026 loppupuolella.

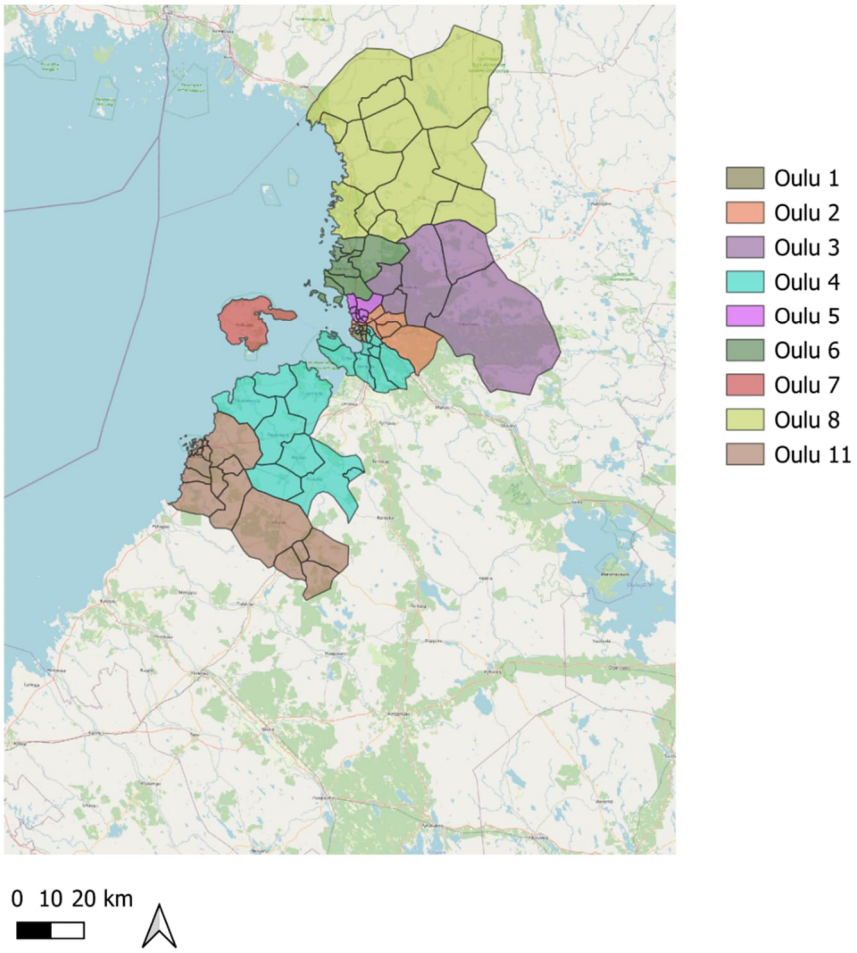

Kuva 3: Esimerkkinä 1.6.2026 alkavat alueelliset bio- ja pakkausjätekuljetusurakat. Raahe ei kuulu Oulun seudullisen jätehuoltojaoston toimialueeseen.

Urakoiden sopimuskaudet vaihtelevat ensimmäisellä kilpailutuskerralla 5–7 vuoteen, jotta urakoiden seuraavia kilpailutuksia voidaan aloittaa vaiheittain. Toive urakoiden kestosta on tullut kuljetusyrittäjiltä bio- ja pakkausjätteiden kuljetusten kilpailutuksen yhteydessä. Jatkossa urakoiden pääasiallinen sopimuskausi on lähtökohtaisesti vähintään viisi vuotta.

Kun koko alueen sekajäte kerätään alueittain, vuokrataloyhtymä Sivakka Oy:n ja Oulun kaupungin hallinto- ja palvelutoimintojen kiinteistöt voidaan mahdollisesti yhdistää sijaintinsa mukaisiin urakoihin 3.4.2033 alkaen. Sama malli voidaan toteuttaa kaikissa omistajakunnissa nykyisten urakoiden päätyttyä.

Kilpailutuksessa määritettävillä kalustovaatimuksilla taataan, että urakoitsijat voivat aloittaa jätekuljetusurakat nykyisellä, kuitenkin nykysäädösten mukaisella, kalustolla. Urakoitsijalla on hyvin aikaa hankkia tarvittaessa myös uutta kalustoa voittamiinsa urakoihin. Urakoitsija voi myös aloittaa vanhalla kalustolla ja ottaa vaatimusten mukaisen kaluston käyttöön siirtymäaikojen puitteissa. Näin urakoihin saadaan uutta, ympäristöystävällistä kalustoa sekä uutta teknologiaa jätehuollon kehittämiseen. Tämä on välttämätöntä sekä kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi että poikkeustilanteissa toimimisen takaamiseksi. Urakoissa otetaan huomioon kaluston ja työntekijöiden saatavuuden varmistaminen poikkeusoloissa huoltovarmuuden näkökulmasta.

Polttoainevaatimuksissa otetaan huomioon puhtaiden ajoneuvojen direktiivin vaatimukset sekä seudullisen jätehuoltojaoston toimialueen kuntien omat ilmastotavoitteet. Kaikissa bio- ja pakkausjätteiden kuljetuksissa vaaditaan nykyisin vähintään HVO:n (uusiutuva diesel) käyttöä, osassa urakoita biokaasua tai sähköä käyttövoimana.

Kuljetusyritysten osallistaminen kilpailutukseen

Kuljetusyrittäjät osallistetaan molemmissa vaihtoehdoissa kilpailutukseen aktiivisesti jo valmisteluvaiheessa. Markkinavuoropuheluille sekä keskustelulle kuljetusyrittäjien kanssa varataan vähintään vuosi. Tavoitteena on huomioida yrittäjien näkemykset mahdollisimman hyvin. Ensisijainen tavoite on kuitenkin tehokas, asiakaslähtöinen ja asiakasta hyödyttävä palvelukokonaisuus. Lisäksi kaikkia kuljetusyrityksiä tulee kohdella tasapuolisesti.

Kaikenkokoisten kuljetusyritysten osallistumista kilpailutuksiin pyritään mahdollistamaan muun muassa seuraavilla toimenpiteillä:

- Järjestämme useita hankinnan valmistelua tukevia markkinavuoropuhelukeskusteluja ennen kilpailutuksen avaamista. Markkinavuoropuhelujen tarkoituksena on kertoa tulevista hankinnoista yrityksille sekä keskustella hankintaan liittyvistä asioista, jotta syntyisi mahdollisimman hyvä lopputulos. Kiertokaari tarjoaa mahdollisuuden myös kahdenkeskeiselle keskustelulle kuljetusyritysten kanssa ennen kilpailutuksen avaamista.
- Urakka-alueita mitoitetaan 1–4 auton kokoisiksi. Esitetty urakoiden koko on todettu hyväksi nykyisissä Kiertokaaren bio- ja pakkausjätteiden kuljetusurakoissa sekä muualla Suomessa. Tämä mahdollistaa myös kaikenkokoisten yritysten osallistumisen hankintaan.
- Urakoiden kesto on riittävän pitkä, jotta urakoitsija ehtii kattaa uuden auton investoinnin urakan aikana ja urakoitsijalla on varma tulonlähde sopimuskaudelle.
- Kiertokaari laatii kilpailutuskalenterin, joka mahdollistaa sen, että jatkossa joka vuonna on jokin kilpailutus käynnissä. Urakoitsijat myös näkevät, milloin mikäkin alue tulee kilpailutettavaksi.
- Hankintapäätökset tehdään vuosi ennen varsinaisen urakan alkamista, jotta urakoitsijoilla on aikaa hankkia kalusto ja työvoima.
- Urakkapalavereja pidetään vähintään neljä kertaa vuodessa. Jätteenkuljetustoimintaa kehitetään yhteistyössä paitsi kuljetusyritysten, myös muiden sidosryhmien kanssa, mikä takaa yritysten tasapuolisen kohtelun ja palvelun asukkaille sekä yhteistyön kehittämisen.

Ajoreittien optimointi ja astiahallinta

Kiertokaari käyttää kuljetusreittien optimointiin laajasti Suomessa käytössä olevaa jätehuoltoalan toiminnanohjausjärjestelmää. Yksityiset kuljetusyritykset ovat optimoineet jätekuljetusreittejä omassa toiminnassaan, mutta kunnan kilpailuttamana koko alueella ajettuja jätekuljetuskilometrejä saadaan laskettua merkittävästi, kun sekajätteen kuljetus voidaan yhdistää muiden jätteiden kuljetusreitteihin.

Kiertokaarella on käytössä Pudasjärvellä punnitseva jäteauto, ja tekniikkaa otetaan käyttöön myös Oulussa kesän 2026 aikana. Mallissa jäteautossa oleva vaaka punnitsee pintajäteastiat ennen ja jälkeen jäteastian tyhjennyksen, minkä avulla saadaan tarkkaa asiakaskohtaista tietoa kerätystä jätteestä. Tietoa on mahdollista käyttää ajoreittien optimointiin. Punnituksen avulla jätehuollon kuluista halutaan asukkaille entistä läpinäkyvämpiä ja samalla kannustetaan jätteen määrän vähentämiseen sekä hyötyjätteiden lajitteluun.

Nykyiset käyttökelpoiset keräysvälineet (pyörälliset jäteastiat, ei koske syväkeräyssäiliöitä) pyritään lähtökohtaisesti käyttämään kiinteistöillä niiden elinkaaren loppuun asti. Kiertokaari hankkii uudet jäteastiat silloin, kun niitä uusitaan tai tarvitaan lisää, eikä kiinteistöjen tarvitse huolehtia jäteastioiden hankinnasta. Vuokralla olevien tai kuljetusyritysten omistamien jäteastioiden osalta omistukseen ja vastuun siirtymiseen liittyvät järjestelyt määritellään erikseen ja toteutetaan hallitusti siirtymäaikana. Tavoitteena on, että jäteastioissa tapahtuvat muutokset eivät häiritse tyhjennyspalvelun jatkuvuutta. Syväkeräyssäiliöt ovat taloyhtiöiden omaisuutta.

Jäteastioiden pesut

Jäteastioiden pesut voidaan toteuttaa kahdella eri tavalla.

Pesut kuuluvat tyhjennysurakoihin:
Tässä mallissa etuna on tehokkuus, koska sama urakoitsija pystyy tyhjentämään jäteastiat ennen pesuauton saapumista. Tällä saadaan estettyä se, että pesuauton jätetila täyttyisi toistuvasti, koska astiat tyhjennetään ennen pesua. Kun pesut kuuluvat tyhjennysurakkaan, urakoitsija voi arvioida pesuaikataulun paremmin kuin silloin, jos pesut olisivat erillisiä urakoita.

Pesut erillisinä urakoina:
Keräysvälineiden pesujen kilpailuttamista omina urakoina pohditaan, jos sekajätteen keräys siirtyy Kiertokaaren vastuulle. Tällöin pesu-urakat ovat erillisinäkin järkeviä kokonaisuuksia. Tämän mallin käytössä kuljetusurakoitsija ei voi tietää, milloin astioita pestään missäkin kohteessa. Tässä mallissa pesuauto joutuu käymään tyhjennyksellä useita kertoja vuoron aikana.

Osio 2 – Kysely

1. Kuinka paljon asumisen sekajätettä toimitettiin Kiertokaarelle vuosina 2024–2025? Tiedot pyydetään toimittamaan yrityksittäin (kuljetusyritykset) ja mahdollisuuksien mukaan kunnittain.
2. Kuinka monta henkilöä asumisen jätehuollon palveluiden tuottaminen työllistää yhtiössänne tällä hetkellä Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella?

- *Jätteenkäsittelyssä (hlö):*
- *Hallinnossa (hlö):*
- *Asiakaspalvelussa (hlö):*

3. Jos siirryttäisiin kunnan järjestämään sekajätteen kuljetukseen, millaisiksi arvioitte vaikutukset yhtiönne työllisten määrään (henkilö/prosentuaalinen muutos)? Mihin arvionne perustuu?
4. Onko alueella käytetty paikkaavaa jätteenkeräysjärjestelmää? Jos on, millä alueilla ja miksi?
5. Onko kuljetusjärjestelmällä arvionne mukaan vaikutusta jätteiden käsittelyyn ja etusijajärjestyksen toteutumiseen? Jos on, millaisia vaikutuksia?
6. Millaista yhteistyötä teette eri jätehuollon toimijoiden kanssa? Vaikuttaako jätteenkuljetusjärjestelmä yhteistyöhön kuntien, yritysten ja viranomaisten kanssa? Jos vaikuttaa, miten?
7. Millaisia suunnitelmia yhtiöllänne on jätehuollon kehittämiseksi? Vaikuttaako jätteenkuljetusjärjestelmä suunnitelmiin? Jos vaikuttaa, miten?
8. Miten arvioitte yhtiönne jätehuoltopalveluiden muuttuvan, jos sekajätteen kuljetusjärjestelmä muuttuu kunnan järjestämäksi Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella?
9. Miten yhtiönne on varautunut poikkeus- ja häiriötilanteisiin? Kuvaile lyhyesti esimerkiksi varautumistoimenpiteet, käytettävissä oleva kalusto ja henkilöstöjärjestelyt.
10. Muut avoimet kommentit sekajätteen kuljetusjärjestelmään liittyen.

Vastaukset (Osio 2 – Kysely)

1. **Kuinka paljon asumisen sekajätettä toimitettiin Kiertokaarelle vuosina 2024–2025 (yrityksittäin ja mahdollisuuksien mukaan kunnittain)?**
   Alla taulukko sekajätteen määristä vuosilta 2024–2025. Kiertokaarella ei ole saatavilla tietoa, mistä kunnista yritykset keräävät asumisen sekajätettä ja minkä verran, koska sekajätteen kuljetus ei ole kunnan hallussa. Ainoastaan Pudasjärven tarkka sekajätteen määrä tiedetään alueella olevan kunnan kilpailuttaman jätteenkuljetusjärjestelmän ansiosta.

Sekajäte (Polttokelpoinen jäte)	Tonnia	
	2024	2025
Haurun Jäteauto Oy	6128	5016
Iin Jätehuolto Paakkola Oy	1772	1631
Jätehuolto Matti Nuojua Oy	8641	7827
Karilassi Oy	180	180
Kempeleen Jätekuljetus Ky	4145	3456
Kempeleen Siirtokuljetus	22	19,98
Kiertokaari, Pudasjärven sekajäte	1010	1078,9
Kiertokaari (Oulun kaupungin kiinteistöt yms.)	3267	4037
Kiimingin Jätehuolto Oy	1696	1535
L&T Ympäristöpalvelut Oy	35	517
L&T Ympäristöpalvelut Oy	9532	7984
L&T Ympäristöpalvelut Oy	8	8
L&T Sivakka	1711	1831
L&T Ympäristöpalvelut Oy	0	2
Metsäkoneurakointi Reino Alatalo Oy	0	7
Oulun Autokuljetus Oy	135	2
Oulun Kaupunki/Infra liike	13	0
Oulun Kaupunki/Tilapalvelut	34	28
Oulun Tuotantokeittiö Oy	19	0
POHDE	0	64
PTP Luttinen Oy	157	91
Pudasjärven Kaupunki	44	0
Raahen kaupunki	3281	3182
Remeo Refining Oy	475	505
SR-Kiinteistöhuolto Oy	1932	1751
Simon Kunta	606	605
Tmi JukkaPekka Miettunen	217	188
Asiakas: Verdis Oy	0	26
Yhteensä	**45060**	**41571**

2. Kuinka monta henkilöä asumisen jätehuollon palveluiden tuottaminen työllistää yhtiössänne tällä hetkellä Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella?

Lakisääteiseen asumisen jätehuollon järjestämiseen sisältyvät asumisessa syntyvän jätteen vastaanotto- ja käsittelypalvelut, kunnan vastuulle kuuluvat bio- ja pakkausjätekuljetukset, näihin liittyvä asiakaspalvelu sekä jäteneuvonta ja -viestintä. Asumisen jätehuollon järjestäminen Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella työllistää Kiertokaarella noin 55 henkilöä (keskimäärin vuonna 2026): jätteenkäsittelyssä 41–44, hallinnossa 6–9 ja asiakaspalvelussa 3–4 henkilöä.

Henkilöstö työskentelee muun muassa jätehuollon neuvonnassa, logistiikan suunnittelussa, asiakaspalvelussa, hallinnollisissa tehtävissä sekä Ruskon jätekeskuksessa, jossa tehtäviin kuuluu muun muassa kahdessa työvuorossa jätteiden vastaanotto, käsittelyyn ohjaus ja alueen operatiivinen toiminta. Lisäksi henkilöstöä työskentelee myös lakisääteisessä poistotekstiilin lajittelussa. Hailuodon, Iin, Kempeleen ja Lumijoen jäteasemien asiakaspalvelu tuotetaan aliurakointina.

Tarkkaa henkilöstömäärää vain näille kunnille ei ole mahdollista erottaa, koska Kiertokaaren lakisääteiset palvelut kattavat koko toimialueen. Nykyinen organisaatiorakenne mahdollistaa asumisen jätehuollon palvelujen laajentamisen helposti myös sekajätteen kuljetuksiin.

3. Jos siirryttäisiin kunnan järjestämään sekajätteen kuljetukseen, millaisiksi arvioitte vaikutukset yhtiönne työllisten määrään (henkilö/prosentuaalinen muutos)? Mihin arvionne perustuu?

Kunnan järjestämän sekajätteen kuljetuksen vaikutukset Kiertokaaren henkilömäärään arvioidaan pieniksi. Bio- ja pakkausjätteiden keräyksen myötä yhtiöllä on jo toimiva logistiikka- ja asiakaspalvelutiimi, joka vastaa jo nyt vuosittain yli miljoonan jäteastiatyhjennyksen kokonaisuudesta.

Siirtymäaika sekajätteen kuljetusjärjestelmämuutoksessa mahdollistaa automaatioiden rakentamisen ja tekoälyn hyödyntämisen päivittämisessä toiminnassa. Siten voimakkaalle henkilöstöresurssien kasvattamiselle ei ole tarvetta siirtymäajan jälkeenkään.

Sekajätteen kuljetusjärjestelmämuutos edellyttäisi arviolta kolmen henkilön pysyvää lisäystä logistiikkatiimiin sekä muutosvaiheessa noin vuoden ajaksi kolme määräaikaista työntekijää. Kiertokaari ei omista omaa sekajätteen kuljetuskalustoa, vaan hankkii kuljetuspalvelut kilpailutuksella yksityisiltä urakoitsijoilta. Siten myöskään kuljetuspuolen henkilöresursseja ei olisi tarpeen kasvattaa.

4. Onko alueella käytetty paikkaavaa jätteenkeräysjärjestelmää? Jos on, millä alueilla ja miksi?

Paikkaavaa jätteenkeräysjärjestelmää ei ole järjestetty alueella. Paikkaavaa jätteenkeräystä on kysytty yhtiöltä useaan otteeseen menneiden vuosien aikana. Muun muassa Ylikiimingin Ylivuotto ja Alavuotto ovat olleet alueita, joille jätehuoltopalveluita on ollut hankala saada kohtuullisin hinnoin.

5. Onko kuljetusjärjestelmällä arvionne mukaan vaikutusta jätteiden käsittelyyn ja etusijajärjestyksen toteutumiseen? Jos on, millaisia vaikutuksia?

Kunnan kilpailuttamalla sekajätteen kuljetuksella on positiivisia vaikutuksia jätteiden käsittelyyn ja etusijajärjestyksen toteutumiseen. Kuljetusjärjestelmällä on vaikutusta erityisesti palvelu- ja käsittelykokonaisuuden hallintaan ja läpinäkyvyyteen. Kunnan kilpailuttama malli tukee uusien, etusijajärjestystä ja syntypaikkalajittelua edistävien keräysmallien käyttöönottoa.

Asukas hyötyy selkeästi enemmän siitä, että kunta vastaa kaikesta asumisen jätehuollosta kuin siitä, että sekajätteen kuljetus säilyy kiinteistön haltijan vastuulla. Asukas saa kaikki jätehuoltoa koskevan tiedon ja palvelut yhdestä paikasta helposti. Kun asumisessa syntyvän jätteen kuljetus on keskitettyä, voidaan helpommin kehittää koko asumisen jätehuoltoa yhtenä kokonaisuutena ja tukea erilliskeräyksen lisäämistä muun muassa digitaalisten ratkaisujen ja erilaisten keräysmallien avulla (ks. vastaus kysymykseen 7).

Ainoastaan kunnan järjestämässä sekajätekuljetuksessa voidaan täysimääräisesti hyödyntää lajitteluun kannustavaa jätetaksaa. Jo nykyisessä jätelaissa suositetaan tämän hintaohjauskeinon käyttämistä. Lajitteluun kannustaminen jätetaksalla on tehokas keino vain silloin, mikäli jätelaitos järjestää bio- ja pakkausjätteiden lisäksi myös sekajätteen keräyksen ja kuljetuksen. Tällöin jätetaksalla voidaan nostaa asiakkaan sekajäteastian tyhjennysmaksua ja vastaavasti alentaa hyötyjätteiden tyhjennysmaksua. Ilman kunnan järjestämää sekajätekuljetusta asukkaan jäteastian tyhjennyksestä maksama hinta on asukkaan ja hänen valitsemansa kuljetusyrityksen välinen asia. Käytännön kokemukset osoittavat, ettei kiinteistönhaltijan järjestämässä kuljetuksessa jätetaksassa määritetty sekajätteen käsittelyhinnan muutos (korotus tai lasku) siirry välttämättä läpinäkyvästi asiakkaan jätelaskuun. Siten lajitteluun kannustaminen jätetaksan avulla ei toimi.

Jätteiden käsittelylaitokset hyötyisivät siitä, että ne voivat asioida keskitetysti Kiertokaaren kanssa. Keskitetyssä mallissa Kiertokaarella olisi mahdollista valvoa urakkaohjelman avulla kiinteistöiltä kerättävän jätteen laatua, mikä parantaa jätteiden käsittelylaitoksille tulevaa materiaalia**.** Kunnan järjestämä sekajätteen kuljetus voisi taata tämän. Keskitetty kilpailutus tehdään urakkaohjelman mukaisesti, joka luo tasaisen laadun sekä takaa urakoitsijan turvallisuuden.

6. Millaista yhteistyötä teette eri jätehuollon toimijoiden kanssa? Vaikuttaako jätteenkuljetusjärjestelmä yhteistyöhön kuntien, yritysten ja viranomaisten kanssa? Jos vaikuttaa, miten?

Kiertokaari tekee jo nyt laajaa ja tiivistä yhteistyötä useiden eri jätehuollon toimijoiden kanssa, esimerkiksi jätteenkuljetus- ja käsittely-yritysten sekä tuottajayhteisöjen kanssa. Bio- ja pakkausjätteiden kuljetusurakoissa on tehty tiivistä yhteistyötä jätteenkuljettajien kanssa ja urakoiden arki sujuu saumattomasti.

Jätteenkuljetusjärjestelmä vaikuttaa sidosryhmien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Nykyinen järjestelmä alueella haittaa yhteistyötä ja tekee palvelukokonaisuudesta sekavan niin asukkaille kuin jätehuollon toimijoille. Erityisesti taloyhtiöiden jätehuollossa eri jätejakeiden tyhjennysvastuun jakautuminen eri tahoille vaikeuttaa kokonaisuuden hallintaa ja asiakasrajapintaa. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kilpailutukset, asiakaspalvelu, laskutus, neuvonta ja valvonta voidaan sovittaa yhteen, mikä helpottaa myös viranomaisohjausta ja poikkeustilanteiden hallintaa.

Lisäksi kunnan järjestämässä kuljetuksessa voidaan paremmin valvoa järjestelmään liittymistä ja varmistaa jätteiden määränpää (kunnan määräämään vastaanottoon) sekä saadaan tarkempaa tilastointia viranomaisen käyttöön. Nämä vähentävät riskejä ympäristö- ja terveyshaitoista.

Viranomainen saisi kunnan kilpailuttamassa mallissa tarvittavat tiedot nopeasti, helposti ja yhdestä paikasta. Tyhjennystietojen pohjalta urakoiden kartoitus on helppoa ja luotettavaa. Tämä on nähty esimerkiksi Pudasjärven alueella, jossa jätehuoltoon liittyneiden prosenttiosuus on kasvanut selkeästi verrattuna aikaan, kun käytössä oli kiinteistönhaltijan jätekuljetusjärjestelmä. Vuonna 2026 Pudasjärvellä jätteenkuljetukseen liittyneiden kiinteistöjen osuus on 93,6 %.

Yhteistyö kuljetusyrittäjien kanssa on Kiertokaarelle tärkeää. Jätehuollon kokonaisuutta tarkasteltaessa on huomioitava, että keskitetty kuljetusjärjestelmä ei vähennä jäteastioiden tyhjennysmäärää, vaan poistaa vain turhan päällekkäisen ajon samalta asuinalueelta.

Keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellisuutta koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa. Useilla kunnan järjestämän jätekuljetuksen alueilla, kuten Pirkanmaan Jätehuollon alueella, on esimerkkejä siitä, että uusia yrityksiä on tullut markkinoille ja jopa syntynyt kuntaurakoiden mahdollistamana. Uusien kuljetusyritysten synty on vaikeaa ilman kunnan järjestämiä kilpailutuksia. Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen alueella markkinat ovat vakiintuneet. Uusien yrittäjien on vaikea päästä kilpailuun mukaan, koska kannattava liiketoiminta vaatii yli tuhannen asiakkaan asiakaskunnan. Tämä onnistuu käytännössä ainoastaan ostamalla toisen yrittäjän olemassa olevat asiakkuudet. Kunnan kilpailutusten myötä alalla pyrkiville tarjoutuu mahdollisuus liiketoiminnan aloittamiseen valmiin urakan myötä.

7. Millaisia suunnitelmia yhtiöllänne on jätehuollon kehittämiseksi? Vaikuttaako jätteenkuljetusjärjestelmä suunnitelmiin? Jos vaikuttaa, miten?

Tärkeimpänä kehityssuuntana nähdään asumisen jätehuollon kokonaisuuden kehittäminen asukaslähtöisesti. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi sekä uusien, asukkaiden arkea helpottavien keräysmallien käyttöönotto. Jätteenkuljetus optimoitaisiin jätehuollon kokonaisuuden ja asukkaan edun mukaisesti.

Kunnan järjestämä jätekuljetus mahdollistaa omakoti- ja pientaloasukkaille monipuolisesti uusia kustannus- ja ympäristötehokkaita keräysjärjestelmiä. Tällainen on esimerkiksi jätteen monilokeroastiakeräys, kuten kaksilokerokeräys sekajätteelle ja biojätteelle. Tämä tehokas ja ympäristöystävällinen keräysmalli ei ole laajasti mahdollinen kuljetusten sekajärjestelmässä.

Lisäksi Kiertokaarella käytössä olevan punnitsevan jäteauton hyöty asiakkaille saataisiin todelliseen käyttöön, kun sekajätteen jätteenkäsittelymaksut voitaisiin laskuttaa todellisen jätteentuoton mukaisesti. Kaikkien jätejakeiden astiakohtainen punnitus varmistaisi jätehuollon toimivuuden, mutta kannustaisi myös asukkaita jätteen vähentämiseen ja hyötyjätteiden lajitteluun taloudellisten kannustimen myötä. Punnitus mahdollistaa asiakkaalle 0,5 kilon tarkkuudella tiedon jäteastian sisällön painosta. Tulevaisuudessa jokainen pystyisi seuraamaan jätekertymäänsä itse sähköisen asiointipalvelun kautta.

Uusille asuinalueille hyvin soveltuva korttelikeräysmalli ei myöskään ole toteutettavissa ilman erillispäätöksiä kunnissa, joissa on kiinteistönhaltijan kilpailuttama jätteenkuljetus. Mallissa asukkaat tuovat kotona lajiteltavat jätteet lähellä sijaitsevalle yhteiselle keräyspisteelle. Kiertokaari on saanut korttelikeräyksestä positiivista palautetta pilottialueilla Oulun Hiukkavaarassa ja Hartaanselänrannassa. Keskitetty jätteenkuljetus antaa mahdollisuuksia laajentaa mallia uusille alueille.

Kiinteistönhaltijan sekajätteen kuljetusjärjestelmässä jätehuollon kehittäminen on lähes mahdotonta, eikä yhteisiä laajoja käytänteitä saada tuotua alueelle. Esimerkiksi HVO:n (uusiutuva diesel) käyttö kuljetuksessa yleistyi vasta bio- ja pakkausjätteiden kuljetusten siirryttyä kunnan eli

Kiertokaaren vastuulle. Toinen esimerkki on yhtenäinen kiinteistöjen jätetilojen lukitus, joka saatiin toteutettua bio- ja pakkausjätteiden kuljetusvastuun muutoksen yhteydessä. Lukituissa jätepisteissä on kaksoislukko, joista toista käyttää jätekuljettaja niin sanotulla jätehuoltoavaimella, eikä erillisiä avaimia kaikkiin eri kohteisiin tarvita. Lukitus tuo turvaa taloyhtiölle sekä helpottaa ja nopeuttaa jätteenkuljettajan työtä merkittävästi.

Kokonaisuuden hallinta antaa entistä parempia mahdollisuuksia tarpeen mukaan kehittää jätehuollon palvelutasoa kaikilta osin ja nostaa siten kierrätysastetta. Pudasjärvellä Kiertokaari vastaa kaikista jätekuljetuksista. Siellä yhtiöllä on ollut mahdollisuus toteuttaa lakisääteistä jätehuoltoa kokonaisvaltaisesti, asiakaslähtöisesti ja laadukkaasti. Kiertokaari on muun muassa toteuttanut hyötyjätteiden keräyksiä myös alueille, joilla keräys ei olisi pakollista, mutta siitä on alueen asukkaille hyötyä. Tällainen on muun muassa Pudasjärven Syötteen biojätekeräys. Lisäksi Pudasjärvellä avattiin Kiertokaaren alueen ensimmäinen itsepalvelujäteasema.

Kunnan kilpailuttaman jätteenkuljetuksen ja yhden luukun periaatteen myötä jätehuollosta viestiminen ja tiedottaminen asukkaille yksinkertaistuu ja jäteneuvontaa voidaan tehdä entistä tehokkaammin.

8. Miten arvioitte yhtiönne jätehuoltopalveluiden muuttuvan, jos sekajätteen kuljetusjärjestelmä muuttuu kunnan järjestämäksi Hailuodon, Iin, Kempeleen, Lumijoen ja Oulun alueella?

Kunnan kilpailuttama järjestelmä luo vakaan pohjan toiminnan pitkäaikaiselle kehittämiselle ja tehostaa toimintaa. Keskeisiä muutoksia ovat asukkaiden palvelukokonaisuuden tasa-arvoinen kehittäminen, etusijajärjestyksen koordinoidumpi toteuttaminen ja siihen kannustaminen. Asiakkaan näkökulmasta asiointi yksinkertaistuu, hinnoittelusta tulee läpinäkyvää ja tarjolle tulee entistä monipuolisempia palveluita, jotka ohjaavat syntypaikkalajitteluun. Kaikilla asiakkailla on mahdollisuus käyttää Kiertokaaren sähköistä asiointi- ja raportointikanavaa, josta asiakas näkee kaikki jätehuoltopalvelunsa ja voi helposti muuttaa niitä määräysten rajoissa.

9. Miten yhtiönne on varautunut poikkeus- ja häiriötilanteisiin? Kuvaile lyhyesti esimerkiksi varautumistoimenpiteet, käytettävissä oleva kalusto ja henkilöstöjärjestelyt.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on koko toimialuetta koskeva varautumissuunnitelma eri poikkeustilanteisiin. Turvallisuussuunnitelma on laadittu kaikkien urakoitsijoiden kanssa. Kriisitilanteissa koko alueen jätehuolto on organisoitu ja järjestetty keskitetysti resurssit huomioon ottaen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kalustoa voidaan siirtää kuntien kriittisiin kohteisiin ja jätehuoltoviranomaisen priorisoimiin kohteisiin. Kiertokaari on valtakunnallisen, Huoltovarmuuskeskuksen ohjaaman Jätehuoltopoolin jäsen. Poolin tarkoituksena on varmistaa toimintojen jatkuvuus poikkeus- ja häiriötilanteissa.

Kiinteistönhaltijan järjestelmässä kokonaiskoordinointi ei toteudu. Jätekuljetukset saattavat jäädä osalla alueista kokonaan hoitamatta. Asukkaille ei myöskään pystytä tekemään keskitetysti kohdennettua viestintää kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Jätteenkuljetuskalustoa on saatavilla kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa mahdollisesti hieman enemmän, mikäli järjestelmän ulkopuolella olevat kiinteistöt liitetään kuljetuksiin.

Häiriötilanteessa, esimerkiksi kuljettajien laajan sairastumisen vuoksi, normaalioloissa liikennöivien kuljetusurakoitsijoiden jäteautot eivät ole käytettävissä. Kun jäteastioiden tyhjentäminen ei onnistu

suunnitellusti, Kiertokaari sopii yhteistyössä toimintakykyisten kuljetusyritysten kanssa korvaavien jätekuljetusten toteuttamisesta.

Kiertokaari tiedustelee ja sopii vapaan kuljetuskaluston käytöstä jäteastioiden tyhjentämiseen seuraavassa järjestyksessä:

1. Kiertokaari kontaktoi omat sopimusurakoitsijansa,

2. Kiertokaari kontaktoi muut alueella toimivat kuljetusyritykset, joiden kanssa yhtiö ei ole sopimussuhteessa,

3. Kiertokaari kontaktoi muita Suomessa toimivia jäteyhtiöitä,

4. Kiertokaari selvittää Suomessa olevan vapaan leasing-kaluston ja kuljettajat.

Jos kuljetuskalustoa ei saada hankittua tyhjentämään kaikkia jäteastioita, Kiertokaari mahdollistaa kiinteistöjen päivittäisten jätteiden vastaanoton jätekeskuksiin ja lajitteluasemille niin, että asiakkaat kuljettavat jätteet sinne itse. Lisäksi Kiertokaaren oma henkilökunta pystyy suorittamaan terveydenhuolto- ja sosiaalialan yksiköiden erityisjätenoutoja.

Jäteastiat tyhjennetään tärkeysjärjestyksessä tarvittaessa yhdistäen ajoreittejä. Kiertokaari tarkastelee etusijajärjestyksen tapauskohtaisesti erikseen, mutta se on pääsääntöisesti seuraavan kaltainen:

Kiinteät jätteet:

1. Terveydenhuollon, sosiaalialan ja päiväkotien jätteet,

2. Kaupunkien ja taajamien asumisessa syntyvät sekajätteet ja biojätteet,

3. Haja-asutusalueen asumisessa syntyvät sekajätteet ja biojätteet sekä aluekeräyspisteiden sekajätteet,

4. Kiinteistöillä erikseen kerättävät pakkausjätteet,

5. Kierrätyspisteiden jätteet,

6. Muiden toimijoiden jätteet.

10. Muut avoimet kommentit sekajätteen kuljetusjärjestelmään liittyen.

Nykyisessä mallissa jätehuollon kehittäminen alueellisena kokonaisuutena on mahdotonta. Tähän kuntajäteyhtiöllä olisi aito mahdollisuus, jos myös sekajätteiden kuljetukset olisivat sen järjestettävänä. Kunnan kilpailuttaman sekajätteen kuljetusjärjestelmän avulla kaupunki pystyy aidosti edistämään kiertotalouden ratkaisuja ja innovaatioita, edistämään jätteen synnyn ehkäisyä sekä materiaalien säästöä ja uudelleenkäyttöä. Esimerkiksi Oulun kaupungin hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 on erittäin haastava toteuttaa jätehuollon osalta ilman, että kunta itse vastaa asumisessa syntyvän jätteen kuljettamisesta.

Pihapiirit muuttuvat turvallisemmaksi ja vaaratilanteita syntyy vähemmän raskaan liikenteen vähenemisen myötä. Urakointi on myös yrityksille turvallista ja ennakoitavaa ja sitä ohjaa kaikille yhteinen urakkaohjelma. Yhden toimijan kuljetusmallissa myös jätteenkuljettajien työturvallisuutta saadaan parannettua keskitetysti. Kiertokaari sai esimerkiksi poistettua käytöstä vaarallisen ns. ”piikkilukituksen” bio- ja pakkausjätteiden syväkeräyssäiliöistä, kun kuljetukset siirtyivät yhtiön vastuulle.

Jätelaissa ja sen perusteluissa todetaan, että kuljetusjärjestelmän muuttuminen kunnan päätöksellä tai pelkästään sen mahdollisuus heikentää jätekuljetusten sääntelyn ennakoitavuutta, mikä vaikeuttaa alan yrittäjien ja kiinteistön haltijoiden toiminnan suunnittelua. Siksi päätös kuljetusjärjestelmästä vakauttaisi koko yrityskenttää.

Yrityksille on taloudellisesti turvallisempaa keskittyä organisoituun urakointiin kuin koko ajan vähenevän sekajätteen keräämiseen yksityisiltä kotitalouksilta. Kiertokaaren aliurakoitsijoina toimivilla yksityisillä kuljetusyrityksillä ei ole luottoriskiä eikä laskutus- tai asiakaspalveluvastuuta, vaan ne voivat keskittyä jätekuljetuksiin. Jätteenkuljetusyritykset saavat edelleen tarjota kaikkien jätelajien kuljetuspalveluja yksityisille yrityksille, valtiolle ja hyvinvointikuntayhtymälle. Sekajätteen siirtyminen kunnan kilpailuttamaksi koskee vain asumisessa syntyvää jätehuoltoa, jonka volyymi on pienempi verrattuna yritysten jätemäärään.

Ainoastaan kunnan järjestämässä sekajätekuljetuksessa on mahdollista varmistaa, että kaikki velvolliset asukkaat ovat liittyneet järjestettyyn jätehuoltoon ja kaikki sekajäte ohjautuu sellaisenaan kunnan järjestämään käsittelyyn. Kiinteistönhaltijan kilpailuttamassa kuljetuksessa sekajätevirtojen ohjautumisessa on epävarmuutta, joka lisää käsittelyratkaisuihin liittyvää riskiä.